

HÄSPI - Hämeen kuntien ilmastotyön spurtti

VN/25416/2021

6.3.2023

6.3.2023

Sisällysluettelo

1	Tiivistelmä	3
2	Hankkeen tausta ja tavoitteet	3
3	Hankkeen osapuolet ja menetelmät	4
4	Hankkeen tulokset	8
5	Hankkeen vaikuttavuus/vaikutukset	9
6	Viestinnän toteutuminen ja tulokset	10
7	Tulosten kestävyys ja hyödyntäminen	10
8	Talousraportti	11
9	Suositukset tulevia hankkeita ja ohjelmia varten	11
10	Johtopäätökset / Yhteenveto hankkeesta ja päätuloksista	12

6.3.2023

HÄSPI - Hämeen kuntien ilmastotyön spurtti

1 Tiivistelmä

Kanta-Hämeen kunnat ovat ilmastotyössään hyvin eri tasoilla. HÄSPI-hankkeen tavoitteena oli selvittää näiden yhdentoista kunnan valmiudet ja tarpeet ilmastotyön käynnistämiseksi tai edistämiseksi sekä avustaa kuntia ilmastotyön vauhdittamisessa ja synergiaetujen löytämisessä.

Hanke koostui kolmesta vuorovaikutteisesta työpaketista, yhteydenpidosta ja raportoinnista. Työpaketit suunnattiin hankkeen teemojen mukaisesti tukemaan ilmastotyön käynnistämistä, ohjaa-maan ilmastotyöhön liittyvää hankkeistamista ja rahoitushakua sekä konkretisoimaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia ympäristöön ja tunnistamaan toimenpiteitä riskeihin sopeutumiseksi ja varautu-miseksi.

Hankkeessa laadittiin ilmastotyössään alkumetreillä oleville kunnille koonnit ilmastotyön nykytilasta sekä esitetyt pohjat ilmastosuunnitelmille. Kuntien ilmastotyötä vauhditettiin vertaisoppimiseen ja sparraukseen pohjautuvassa Ilmastotyön foorumissa sekä sparraustapaamisissa. Kuntien tulevia ilmastohankkeita edistettiin laatimalla ideapapereita tulevia hankehakuja varten. Lisäksi hankkeessa järjestettiin päättäjille ja asukkaille kohdennettuja riskikävelyitä, joiden avulla saatiin konkretisoitua ilmastonmuutoksen vaikutuksia lähiympäristöön. Hankkeessa tuotetut aineistot ovat kuntien ja kaupunkien vapaasti hyödynnettävissä myös hankkeen jälkeen.

Hankkeeseen osallistuneiden kuntien ilmastotyö käynnistyi tai eteni hankkeen aikana. Työn aikana havaittiin, että foorumimallinen työskentely auttaa löytämään konkreettisia ratkaisumalleja, mutta osallistumisprosentin kasvattamiseen tulisi vastaavissa hankkeissa kiinnittää jatkossa huomiota. Hanke osoitti, että verkostoilla ja vertaisoppimisella on tärkeä rooli kuntien onnistuneessa ilmastotyössä.

2 Hankkeen tausta ja tavoitteet

Kanta-Hämeen kunnat ovat ilmastotyössään hyvin eri tasoilla. Hämeenlinna toteuttaa omaa *Hiilineutraali Hämeenlinna* -ohjelmaa, Forssa ja Riihimäki kuuluvat resurssiviisaiden edelläkävijäkaupunkien ja -kuntien FISU (*Finnish Sustainable Communities*) -verkostoon ja Jokioinen on juuri liittynyt HINKU-verkostoon. Muilla Kanta-Hämeen kunnilla ei ole suunnitelmaa/ strategiaa ilmastotyön tekemiseen. Osa kunnista saattaa tehdä ilmastotekoja, mutta niitä ei välttämättä mielletä ilmastoteoiksi esimerkiksi toteutuksen

6.3.2023

taloudellisen motiivin vuoksi. Ilmastotyö voisi olla erityisesti pienemmissä kunnissa suunnitelmallisempaa ja tavoitteellisempaa, ja sen edut näkyvämpiä ja tunnistetumpia.

HÄSPI-hankkeen tavoitteena oli selvittää Kanta-Hämeen kuntien (11 kpl) valmiudet ja tarpeet ilmastotyön käynnistämiseksi tai edistämiseksi sekä avustaa kuntia oman ilmastotyönsä edistämiseksi mm. ilmastotyön hankkeistamisen, ilmastorahoituksen hakemisen ja erilaisten ilmastoriskien tunnistamisen ja niihin sopeutumiskeinojen määrittämisen kautta. Työ tähtäsi kuntien ilmastotyöhön sitouttamiseen sekä laajemman seudun ilmastotyöverkoston ja sen tekemän yhteistyön vahvistamiseen ja vakiinnuttamiseen. Lisäksi hankkeessa pyrittiin tekemään löytämään synergiaetuja olemassa olevien hankkeiden kuten *Hämeen ilmastovahdin* kanssa.

HÄSPI-hanke toteutettiin osana Ympäristöministeriön Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelmaa ja se sai rahoituksen Alueet kuntien ilmastotyön tukena -avustushausta.

3 Hankkeen osapuolet ja menetelmät

Hankkeesta vastasi Hämeen liitto ja työn toteuttajaosapuolena toimi Sitowise Oy. Hankkeen kohderyhmänä olivat kaikki Kanta-Hämeen maakunnan 11 kuntaa:

- Forssan seutu: Forssa, Jokioinen, Humppila, Tammela ja Ypäjä
- Hämeenlinnan seutu: Hattula, Hämeenlinna ja Janakkala
- Riihimäen seutu: Hausjärvi, Loppi ja Riihimäki

Työtä ohjasivat Hämeen liiton asiantuntijat sekä kuntien, Hämeen ELY-keskuksen ja Ilmastovahtihankkeen muodostama ohjausryhmä. Hankkeen ohjausryhmään kuuluivat Paula Mustonen Hämeen liitosta, Noora Arola HAMK:sta, Eira Rosberg-Airaksinen Hämeen ELY-keskuksesta, Elina Mäenpää Riihimäen kaupungilta, Sari Janhunen Hämeenlinnan kaupungilta ja Niina Salminen Forssan kaupungilta. Sitowise Oy:ssä työn ovat toteuttaneet Suvi Monni (projektipäällikkö), Tiina Sahakari, Lassi Hursti, Heli Nukki, Elina Leinonen, Kati Kankainen ja Elise Lohman.

Hankkeen ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana neljä kertaa. Hämeen liiton ja Sitowisen edustajista koostunut projektiryhmä kokoontui hankkeen aikana kuusi kertaa.

6.3.2023

Hanke koostui kolmesta työpaketista, yhteydenpidosta ja raportoinnista. Kaikki työpaketit toimivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa.

Työpaketti 1: Suora ilmastoasioiden asiantuntijatuki kunnille

Työpaketti suunnattiin lähinnä maakunnan niille kunnille, jotka ovat ilmastotyönsä alkumetreillä ja joilla ei ole ilmastolain mukaista ilmastosuunnitelmaa. Tavoitteena oli avustaa nämä kunnat hyvään vauhtiin omassa ilmastotyössään ja vakiinnuttaa yhdessä *Ilmastovahti*-hankkeen kanssa kuntien ilmastotekijöiden verkosto.

Työpaketti 1 koostui seuraavista osioista:

- Kuntien ilmastotyön nykytilan kartoitukset
- Nykytilan kartoitukset koostuivat kuntakohtaisesta aineistoanalyysistä, alkuhaastattelusta ja Ilmastotyön nykytilan koonnista sekä hillinnän että sopeutumisen osalta
- Nykytilan kartoitukset koottiin kunnittain laadittuun muokattavaan pohjaan, jolle kunnat voivat laatia omat ilmastosuunnitelmansa. Pohjassa on valmiina kuntakohtaisesti:
- Kasviuonepäästöt kokonaisuudessaan ja asukaskohtaisesti vuonna 2020 sekä perusskenaario vuodelle 2030.
- Taulukko toteutetuista ja suunnitelluista hillintätoimista.
- Taulukko ja seliteteksti ilmatoriski- ja haavoittuvuusanalyysin tuloksista.
- Taulukko kunnassa toteutetuista ja suunnitelluista toimista ilmastomuutokseen sopeutumiseksi.
- Ehdotuksia muiden osioiden tekstisisällöstä.
- Osallistava, vertaisoppimiseen ja sparraukseen pohjautuva Kanta-Hämeen ilmastotyön foorumi
- Foorumi koostui yhteensä viidestä foorumityöpajasta ennakkotehtävineen (syys-marraskuussa 2022).
- Työskentelypäivistä yksi toteutettiin lähitoteutuksina seutukunnittain (=3 lähityöpajaa), yksi kaikille yhteisenä etätoteutuksena ja yksi kaikille yhteisenä lähitoteutuksena.
- Työskentelypäivien lisäksi osana foorumia toteutettiin yhteensä kahdeksan erillistä sparraustapaamista kunnille ilmastotyön eri teemoista.
- Foorumissa kuntien ilmastotyön suunnittelun ja toimeenpanon haasteita ratkottiin kuntien yhteiskehittämisen ja asiantuntijoiden fasilitoiman työskentelyn avulla. Työpajatyöskentely piti sisällään

6.3.2023

aiheeseen liittyviä key note -puheenvuoroja ja kuntakohtaista ilmastosuunnitelmien ja ilmastotyön sparrausta.

- Foorumin työskentelypäivissä oli mukana osallistujia kuudesta Kanta-Hämeen kunnasta (yhteensä noin 50 osallistujaa).
- Ilmastosuunnitelmien laatimisen asiantuntijatuki kunnille
- Viimeistelyvaiheessa kunnille tarjottiin asiantuntijatukea ilmastosuunnitelmiansa viimeistelyyn tai kommentointiin.
- Viimeistelyvaihe piti sisällään myös viestinnän osallistujille.
- Kunnat saivat käyttöönsä koosteet työskentelynsä tuloksista sekä kaikki foorumin aikana pidettyjen esitysten materiaalit sekä ilmastotyötä tukevan linkki- ja aineistokoosteen. Lisäksi kunnat saivat käyttöönsä laaditut ilmastosuunnitelmien pohjat, jotka ovat kuntien vapaasti muokattavissa vastaamaan heidän tarpeitaan ja toiveitaan.

Foorumin suunnittelussa tehtiin yhteistyötä alueen muiden hankkeiden kanssa (*Ilmastovahti*-hanke, *Ilmastoturva*-hanke) synergioiden hyödyntämiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi.

Työpaketti 2: Ilmastorahoituksen hakemisen asiantuntijatuki kunnille

Työpaketti 2:n tavoitteena oli valmistella kuntien tarpeisiin vastaavia kotimaisia ja kansainvälisiä ilmastohankkeita. Työ suunnattiin kunnille, joilla ei ole aiempaa kokemusta rahoituksen hakemisesta ilmastotyöhönsä, mutta jotka ovat kiinnostuneita hanketyöstä. Työtä suunnattiin myös kunnille, jotka ovat jo pidemmällä ilmastotyössään. Nämä kunnat voivat toimia kuntien yhteisten hankkeiden toteutuskumppaneina ja vetureina. Hankeideoille etsittiin sopivia rahoituslähteitä sekä autettiin laatimaan ideapapereita hankehakemusten pohjaksi.

Työpaketti koostui kolmesta osiosta, jotka olivat:

- Potentiaalisten hankkeiden tunnistaminen
- Ideapapereiden laatiminen hankkeille ja potentiaalisten rahoituslähteiden tunnistaminen
- Ideapapereiden kommentointi ja viimeistely

Potentiaalisia hankeideoita kerättiin Miro-alustan kautta. Kunnilla oli mahdollisuus ideoida alustalla hankkeita, jotka tukisivat niiden ilmastotyötä. Syntyneistä ideoista järjestettiin kysely, jonka ohessa oli myös mahdollista ilmoittautua mukaan työstämään hankeaihioista varsinaisia ideapapereita.

Ideapaperit laadittiin seuraavista ideoista:

6.3.2023

- Jaettu ilmastokoordinaattori
- Kävely- ja pyöräliikenteen kehittäminen Hausjärvellä
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen rakennetussa ympäristössä
- Ympäristötaide
- Pyöräilyn edistäminen Riihimäellä
- Suurten tilojen innovatiivinen lämmitys

Kutakin ideapaperia työstettiin kolmessa tapaamisessa. Ensimmäisessä tapaamisessa keskityttiin ideoiden rajaamiseen sekä mahdollisten sidosryhmien tunnistamiseen. Toisessa tapaamisessa hankkeille asetettiin tavoitteita sekä toimenpiteitä, joilla tavoitteisiin päästään. Lisäksi määriteltiin hankkeista saatavia hyötyjä sekä tunnistettiin mahdollisia rahoituslähteitä kullekin hankkeelle. Toisen tapaamisen jälkeen järjestettiin kommenttikierros, minkä aikana kunnat/kaupungit sekä mahdolliset yhteistyötahot saivat kommentoida ideapaperien sisältöjä. Kommentteja pyydettiin myös Sitowisen asiantuntijoilta kuhunkin ideapaperiin. Kommenttikierroksen jälkeen järjestetyssä kolmannessa tapaamisessa ideapaperit viimeisteltiin.

Kukin ideapaperi sisälsi seuraavia asioita:

- Hankkeen aihepiiri tiiviisti kuvattuna
- Hankkeen tarkoitus ja 3 keskeistä tavoitetta
- Toimenpiteet, joilla tavoitteisiin voidaan päästä
- Tunnistetut keskeiset sidosryhmät ja mahdolliset yhteistyötahot
- Hankkeen tuottamat hyödyt toteuttajalle / sidosryhmille
- Alustava aikataulu, kustannusarvio sekä kunnan/kaupungin tarvitsemat resurssit
- Potentiaaliset rahoituslähteet

Työpaketti 3: Konkreettinen ilmastotyö

Työpaketin tavoitteena oli toteuttaa Forssan, Hämeenlinnan ja Riihimäen kaupunkiseutujen taajama-alueilla ilmastoriskikävelyt asukkaille ja päättäjille. Riskikävelyiden tarkoituksena oli havainnollistaa konkreettisella tavalla ilmastonmuutoksen vaikutuksia lähiympäristöön. Lisäksi ilmastoriskikävelyiden havaintojen ja keskustelujen pohjalta pyrittiin tunnistamaan toimenpiteitä riskeihin sopeutumiseksi ja varautumiseksi.

Työpaketissa toteutettiin ilmastoriskikävelyt Forssassa (6.9.2022) ja Riihimäellä (20.9.2022). Lisäksi ilmastoriskejä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista kunnassa käsiteltiin Forssan ilmastotyöryhmän kokouksessa

6.3.2023

27.10.2022, ja toteutettiin Riihimäelle hulevesiin liittyvä asiantuntijasparraus 20.1.2023. Hämeenlinnaan suunniteltu riskikävely ei toteutunut, mutta kuvaus ilmastoriskikävelyn toimintamallista toimitettiin kaupungille, luonnonsuojelupiirille ja Vanajavesi-keskukselle sekä lisättiin myös Ilmastovahtiin.

Lisäksi työpaketissa 3 kartoitettiin Kanta-Hämeen kuntien merkittävimmät ilmastoriskit ja haavoittuvuudet olemassa olevan aineiston perusteella. Kuntien ilmastoriskien ja haavoittuvuuksien kartoituksista laadittiin yhteenvedot osaksi työpaketin 1 ilmastotyön nykytilan arviointia.

4 Hankkeen tulokset

Hankkeen tavoitteena oli selvittää Kanta-Hämeen kuntien valmiudet ja tarpeet ilmastotyön käynnistämiseksi tai edistämiseksi sekä avustaa kuntia oman ilmastotyönsä edistämiseksi. Hankkeen voidaan katsoa saavuttaneen nämä tavoitteet hyvin. Ilmastotyön nykytilan kartoitukset ja kuntakohtaiset esitetyt pohjat ilmastosuunnitelmille laadittiin suunnitellusti kaikille ilmastotyössään käynnistymisvaiheessa oleville Kanta-Hämeen kunnille. Näitä laadittuja pohjia kukin kunta voi jatkossa hyödyntää ja soveltaa parhaaksi katsomallaan tavalla oman ilmastosuunnitelmansa laatimisessa. Lisäksi kunnille tarjottiin hankkeen aikana mahdollisuus osallistua Ilmastofoorumiin ja saada tukea ilmastotyön edistämiseen. Ilmastomuutoksen seurauksia havainnollistettiin Forssassa ja Riihimäellä järjestettyjen ilmastoriskikävelyjen avulla. Hankkeen toimenpiteisiin osallistui yhteensä kuusi Kanta-Hämeen kuntaa sekä Forssan, Hämeenlinnan ja Riihimäen kaupungit. Kaksi kuntaa jätti käyttämättä mahdollisuuden osallistua hankkeeseen.

Hankkeeseen osallistuneiden kuntien ilmastotyön voidaan katsoa käynnistyneen tai edenneen hankkeen aikana. Ilmastofoorumiin osallistuneet kuusi kuntaa aloittivat ilmastosuunnitelmien työstön foorumin työskentelypäivien aikana. Lisäksi kunnille järjestettiin osana Ilmastofoorumia kahdeksan erillistä asiantuntijasparrausta ilmastotyön eri teemoista, kuntien omien tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

Hankkeessa tuotettiin kuusi ideapaperia ilmastohankkeiden rahoituksen tueksi. Ideapaperit valittiin ja niitä työstettiin kuntien ja kaupunkien ilmastotyön tarpeiden mukaisesti yhdessä kuntien asiantuntijoiden kanssa. Ideapapereiden laatimisen voidaan katsoa toteutuneen hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

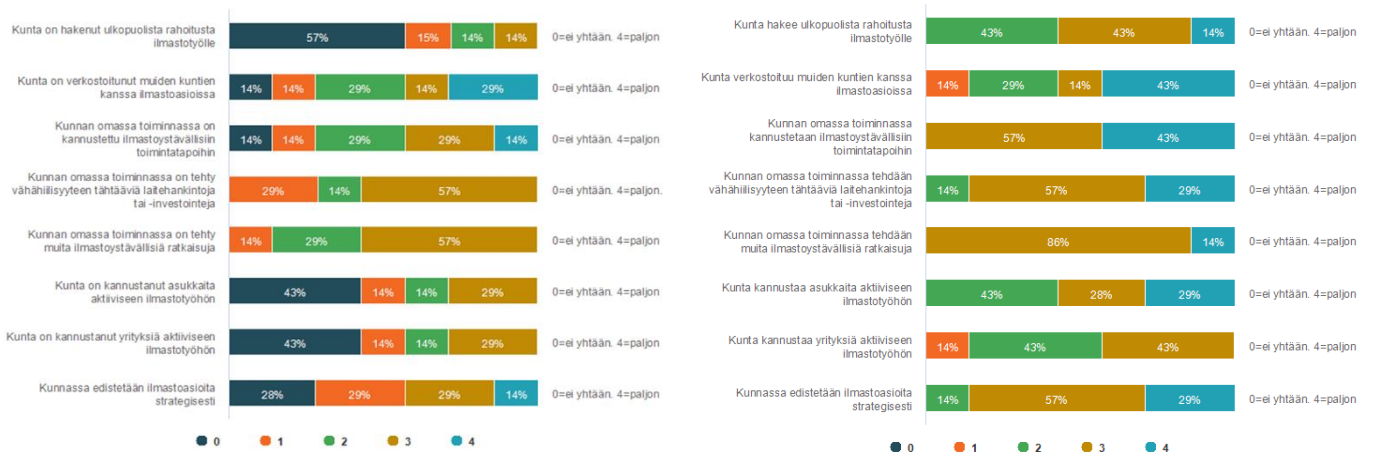

6.3.2023

Hanke toteutui pääosin suunnitellun mukaisesti. Poikkeamat suunnitelmiin käytiin hankkeen aikana läpi ohjausryhmän kokouksissa. Hämeenlinnan ilmastoriskikävelyä ei järjestetty alkuperäisen suunnitelman mukaisesti aikatauluhaasteiden vuoksi. Kaupungille toimitettiin kuitenkin ilmastoriskikävelyn materiaalit, mikä mahdollistaa kävelyn järjestämisen kaupungin omana työnä.

5 Hankkeen vaikuttavuus/vaikutukset

Hankkeeseen osallistuvilla kunnilla toteutettiin seurantakysely hankkeen loppusuoralla. Vastaukset kyselyihin saatiin 7/11 kunnalta. Kysely osoitti selvästi, että kunnat ovat aktivoituneet ilmastotyössään hankkeen myötä. Erityisen vaikuttavina hankkeen tukitoimina koettiin yhteiset tapaamiset muiden kuntien kanssa sekä asiantuntijasparraukset. Hankkeen jälkeen tietoisuus ilmastotoimista on lisääntynyt ja asia on ollut esillä enemmän.

Vasemmanpuoleinen kuvaaja kertoo kuntien tilanteesta ennen hanketta, ja oikeanpuoleinen hankkeen päätyttyä. Vastausten keskiarvo ennen hanketta oli 1.8 ja hankkeen päätyttyä 2.9.

Hankkeen myötä Hämeen kuntien ilmastotyö on suunnitelmallisempaa ja kuntien sitoutuminen (ml. johtoryhmät ja päättäjät) ilmastotyön edistämiseen on vahvempaa. Erityisesti maakunnan pienet ja ilmastotyötään vasta aloittelevat kunnat saivat tukea ilmastotyönsä käynnistämiseen ja vauhdittamiseen. Tiedon ilmastotyön mahdollisuuksista ja tukiverkostoista voidaan arvioida lisääntyneen seudulla hankkeen aikana. Pitkällä aikavälillä kasvihuonekaasupäästöjen voidaan arvioida vähenevän päästövähennystavoitteiden asettamisen ja toteutumisen myötä.

6.3.2023

Hankkeessa toteutettiin alkuhaastattelut kaikille maakunnan kunnille ja kaupungeille, eli yhteensä yhdelletoista kunnalle tai kaupungille. Ilmastotyön nykytilan kartoitukset ja esitetyt ilmastosuunnitelmien pohjat laadittiin suunnitelman mukaisesti ilmastotyötään aloitteleville kahdeksalle kunnalle, eli muille paitsi Forssalle, Riihimäelle ja Hämeenlinnalle. Myös Ilmastotyön foorumi kohdennettiin näille kahdeksalle kunnalle. Näistä vähintään yhteen foorumipäivään osallistui kuusi kuntaa. Siltä osin hankkeen vaikuttavuus jäi ennakkoon suunniteltua pienemmäksi, koska aivan kaikkia kuntia ei saatu osallistettua ja sitoutettua mukaan foorumityöskentelyyn. Toisaalta kuntien erilaiset lähtökohdat ja ilmastotyön taso olivat tiedossa jo hankkeen käynnistyessä ja yksi keskeinen syy hankkeen käynnistämiseksi, joten oli myös oletettavaa, että osallistumisaktiivisuus hankkeen toimenpiteisiin kunnissa olisi vaihtelevaa.

6 Viestinnän toteutuminen ja tulokset

Viestinnän kohderyhmänä olivat ensisijaisesti seudun yksitoista kuntaa. Viestintä perustui erityisesti vertausoppimiseen ja sparraamiseen pohjautuvaan verkostomaiseen foorumityöskentelyyn, jonka malli on kehitetty syksyllä 2021 Ympäristöministeriön ja Sitowisen kanssa yhteistyössä. Foorumiviestinnän tehokkuutta vahvistettiin erilaisilla ennakkotehtävillä. Foorumiin sisältyvien työskentelypäivien lisäksi kunnille viestittiin hankkeen aikana ajankohtaisista tapahtumista ja asioista hanketta varten perustetussa kuntien yhteisessä Teams-ryhmässä sekä sähköpostitse kuntien yhteyshenkilöille. Hanketta esiteltiin myös Hämeen kuntajohtajien tapaamisessa kesäkuussa 2022.

Kaupunkiseuduilla (Forssa, Riihimäki) järjestetyistä ilmatoriskikävelyistä viestittiin aktiivisesti eri viestimissä asukkaiden ja muiden potentiaalisten osallistujien tavoittamiseksi. Ilmatoriskikävelyistä viestittiin myös valtakunnallisessa MMM:n Ilmastonmuutos haltuun -uutiskirjeessä.

Lisäksi Hämeen liitto viesti hankkeesta omissa kanavissaan, kuten verkkosivuillaan (<https://www.hameenliitto.fi/hameen-kuntien-ilmastotyon-spurtti-haspi/>).

7 Tulosten kestävyys ja hyödyntäminen

Hankkeessa tuotetut aineistot ovat kuntien ja kaupunkien vapaasti hyödynnettävissä myös hankkeen jälkeen. Esimerkiksi kunnittain laaditut ja esitetyt ilmastosuunnitelmien pohjat ovat kuntien jatkojalostettavissa ja sovellettavissa myös hankkeen päätyttyä. Samoin työstetyt hankkeiden ideapaperit ovat kuntien vapaasti hyödynnettävissä tulevissa

6.3.2023

rahoitushauissa. Ilmastoriskikävelyjen toimintamallin avulla voidaan järjestää vastaavia tapahtumia jatkossakin.

8 Talousraportti

Hankkeen toteutunut kokonaisbudjetti oli 108 215 euroa. Budjetti koostui Sitowisen konsulttipalkkiosta ja Hämeen liiton työpanoksesta. Alkuperäinen kustannusarvio oli 120 000€, eli selvisimme hieman edullisemmin kuin olimme arvioineet.

9 Suositukset tulevia hankkeita ja ohjelmia varten

Hankkeessa hyödynnettiin monipuolisesti jo olemassa olevia verkostoja, muita käynnissä olevia hankkeita ja hyväksi todettuja toimintamalleja. Ilmastotyön foorumi todettiin tässä hankkeessa toimivaksi tavaksi pienten kuntien ilmastotyön edistämiseen ja vauhdittamiseen. Foorumin toimintamalli räätälöitiin tässä työssä hyödyntäen aiempia kokemuksia Ympäristöministeriön ja Sitowisen yhteistyössä kehittämästä Kestävän kaupunkikehityksen foorumin mallista (<https://kestavakaupunki.fi/-/kestavan-kaupunkikehityksen-foorumi>). Hankkeesta saatujen kokemusten perusteella mallia voi suositella hyödynnettäväksi ja sovellettavaksi myös tulevilla vastaavilla hankkeilla. Fasilitoitu työskentely auttaa pääsemään yli pelkästä resurssi- ja sitoutumiskeskustelusta ja löytämään käytännön ratkaisukeinoja sekä konkreettisia askelia, ja se vahvistaa kuntien omaa toimijuutta.

Hankkeen suurimmaksi haasteeksi nousi kuntien motivoiminen mukaan foorumiin. Kaikki kunnat eivät olleet siinä valmiudessa, että olisivat voineet hyödyntää foorumin annin ja olisivat olleet valmiita sitoutumaan osallistumiseen. Hankkeesta suurimman hyödyn saivatkin ne kunnat, jotka osallistuivat aktiivisesti ja erityisesti useamman henkilön osallistujatiimillä. Tulevilla hankkeilla on hyvä miettiä, millä keinoin kynnystä osallistumiseen voisi edelleen madaltaa.

Myös ilmastorahoituksen ideapaperien työstämisen suurin haaste oli saada kunnat osallistumaan hankkeiden ideointiin. Tulevilla hankkeilla ilmastohankkeiden ideointi olisi syytä aloittaa myöhäisemmässä vaiheessa (mahdollisesti vasta ilmastosuunnitelmien valmistuttua), jolloin kunnilla on selkeämpi käsitys ilmastotyönsä tarpeista. Niin ikään ideapaperien työstäminen eteni parhaiten niissä yhteisissä palaverissa, joihin saatiin laajin osallistujamäärä. Jatkossa ilmastohankkeiden edistämiseksi olisi syytä osallistaa mahdollisimman laajasti relevantteja asiantuntijoita kunnista sekä sidosryhmistä.

6.3.2023

Koska monien maakunnan pienten kuntien ilmastotyö on vasta aluillaan, vastaavia hankkeita tarvitaan myös jatkossa. Erityisen tärkeässä roolissa on vertaisoppiminen sekä työn jalkautus poikkihallinnollisesti ja kaikille tasoille, sillä ilmastoasiat kuuluvat kunnissa poikkihallinnollisesti monille tahoille. Eri toimialojen ja yksiköiden osallistuminen ja sitouttaminen mukaan hanketyöhön ja kehittämiseen voi olla kuitenkin haasteellista. Päätäjien ja kunnan työntekijöiden osallistuminen tapahtumiin virka-ajan ulkopuolella esimerkiksi iltaisin tai viikonloppuisin voi olla hankalaa. Tämän poikkihallinnollisen yhteistyön jatkokehittäminen nähdään tarpeelliseksi seuraavissa vaiheissa.

Ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi myös ilmastonmuutokseen varautumisella ja sopeutumisella on tulevaisuudessa yhä suurempi rooli kuntien ilmastotyössä. Tähän teemaan eri näkökulmasta pureutuville jatkohankkeille onkin etenevissä määrin tarvetta tulevina vuosina.

10 Johtopäätökset / Yhteenveto hankkeesta ja päätuloksista

HÄSPI-hankkeessa keskityttiin edistämään ja vahdittamaan Kanta-Hämeen 11 kunnan ilmastotyötä, keskittyen erityisesti niihin kuntiin, joissa ilmastotyö on vasta alkamassa. Työlle on tarvetta, sillä monessa kunnassa ilmastotyö on vasta käynnistymisvaiheessa. Hankkeen aikana kaikille Kanta-Hämeen kunnille ja kaupungeille toteutettiin alkuhaastattelut ilmastotyön nykytilan kartoittamiseksi. Lisäksi kunnille laadittiin alkuhaastattelujen ja aineistoanalyysien pohjalta koonnit ilmastotyön nykytilasta sekä esitetyt pohjat ilmastosuunnitelmille. Kuntien ilmastotyötä vauhditettiin vertaisoppimiseen ja sparraukseen pohjautuvassa Ilmastotyön foorumissa, jossa kunnat pääsivät työskentelemään ja vaihtamaan kokemuksia ilmastotyön toteuttamisesta sekä lähi- että etätapaamisissa. Kuntien työtä tuettiin myös kuntakohtaisilla sekä useamman kunnan yhteisillä sparraustapaamisilla, joissa kuntien edustajat saivat vinkkejä ilmastotyöhönsä eri alojen asiantuntijoilta.

Kuntien tulevia ilmastohankkeita edistettiin tässä hankkeessa laatimalla ideapapereita tulevia hankehakuja varten. Ideapaperit laadittiin kuntien ja kaupunkien yhteisen ideoinnin pohjalta keskeisimmiksi tunnistetuille hankeaihioille, ja niiden myötä kuntien ilmastotyö toivottavasti entisestään vauhdittuu tulevina vuosina. Hankkeessa järjestettyjen päätäjille ja asukkaille kohdennettujen riskikävelyjen avulla saatiin konkretisoitua ilmastonmuutoksen vaikutuksia lähiympäristöön.

Ilmastotyölle on ominaista moninaisuus ja verkostomaisuus, sillä ilmastoteemat kytkeytyvät laaja-alaisesti kunnan eri toimintoihin ja

6.3.2023

palveluihin. Tämän vuoksi kuntien ilmastotyön edistämiseksi on hyödyksi, jos kunnan ilmastotyöstä vastaavilla on tukenaan monipuolinen ja -alainen verkosto eri alojen asiantuntijoita, joilta löytyy osaamista ja kokemusta ilmastotyön eri teemoista (esimerkiksi hulevesien hallinnasta, energiatehokkuuden edistämisestä tai ilmastokasvatuksesta).

Kuntien kannattaakin myös jatkossa hyödyntää mahdollisuus olla mukana ilmastotyötä edistävässä hankkeissa ja verkostoissa (esim. HINKU ja FISU-verkostot). Hankkeiden ja verkostojen avulla myös pienten kuntien on mahdollista saada ilmastotyöhönsä tukea laajasti eri alojen asiantuntijoilta. Lisäksi hanke osoitti, että verkostoilla ja vertaisoppimisella on tärkeä rooli kuntien onnistuneessa ilmastotyössä.

